

श्री.जयदिप डाकरे सर श्री.प्रविण डाकरे सर

Subscribe

इयत्ता - सातवी (24 जुलै) माझा अभ्यास

Subscribe

शासनाच्या 45 दिवसांच्या ब्रीज कोर्ससोबत माझा अभ्यास PDF

शासनाच्या ब्रीज कोर्ससोबत क्षमता प्राप्त विद्यार्थ्यांसाठी चालू इयत्तेचा अभ्यासक्रम समाविष्ट

दिवस चौवीस :

+ पाठ वाचा व स्वाध्याय सोडवा. ३. तोडणी

भाषेचा नमुना

मराव

अहिराणी बोली

टेस्ट
सोडवा

गावात तात्यावाचून पान हालानं नही. मानोस काही सिकेल व्हता आसे नही. पन कोनी काय टाप त्याले आंग्ठेबहादूर म्हनानी? चांगला जुनी फायनल व्हयेल व्हई आसे वाटानं. तात्या ह्या चार भाऊ, तिन्ही भाऊ वावरात काम कराना. तात्याले वावरात जावानी कदी पाळी वनी नही. तात्या घरना कारभारी, घरना जस्या कारभारी तस्या गावनाभी कारभारी. चोवीसतास भायेरल्याज उट्यारेट्या करी न्हावाना. गावातला लोकंभी त्याले सळ खाऊ देवाना नही.

गावात कोनाकडे मांडोना बेत न्हावो, तात्या पायजेच. साखरपुडा, नारळ न्हावो तात्या पायजेच. कोना वाटा पाडाना न्हावोत, तात्या पायजेच. सायखडं घी जावाले तात्याना नंबर पयला, वावरातल्या बांधवरथून कज्या न्हावोत मिटाडाले तात्या पायजेच. पंगतम्हानभी बसा मंडळी आसे म्हनालेभी तात्याज पायजे. म्हंजे मरनदार न्हाव का तोरनदार न्हाव, तात्यासवाई पान्तं हालानं नही. तात्यानीभी भू सिफरत व्हती. सगळी जागावर तात्या हजर न्हायना नही आसे कदीज जये नही. सकाळीजना पांहे तात्या जस्या दखावाना तस्याज ताजावताना रातलेभी दखावाना. याळम्हान कव्हळज तोंडवरथून पानी फिरावाना नही, तरी तात्यानी तोंड आत्तेज धुयेल व्हयी आसे दखावानं. तात्याना कपडा धुवळाफूल न्हावाना. टोपीले टार्च दियेल न्हावानी. आठोडाभर तात्या त्याज कपडा वापराना, पन कधी मळेल दखावाना नहीत. तात्या पारवर बसाना, वावरातली कज्या मिटाडाकरता तात्या गाडावर बसीसन वावरात जावाना, पांदीधरी फोपाटाच फोपाटा. वावरात वारावावधननी भवरी उठानी तरी तात्याना कपडा धुवळाफूलज दखावाना. आस्या आम्हाना तात्या कायेम रुबाबबनज जगना!

दिलीप धोंडगे (१९५६) : कवी, समीक्षक, लेखक. 'शैलीमीमांसा', 'तुका म्हणे भाग १ व २', 'तुकारामांच्या अभंगांची चर्चा भाग १ व २', 'तुकोबांच्या अभंगांची शैलीमीमांसा', 'तात्पर्य', 'हरवले गाव' ही पुस्तके प्रसिद्ध. 'सांगनं नही पन सांगनं वनं' या पुस्तकातून वरील अहिराणी बोलीतील उतारा घेतला आहे.

शोध घेऊया.

- आपल्या महाराष्ट्राचे खास वैशिष्ट्य म्हणजे दर बारा कोसांवर बोलीभाषा बदलते. महाराष्ट्रामध्ये विविध बोलीभाषा बोलल्या जातात. अशा बोलीभाषांची आंतरजालाच्या साहाय्याने माहिती मिळवा. कोणत्या भागात कोणती बोली बोलली जाते, त्याची नोंद करा.

शिक्षकांसाठी : विद्यार्थ्यांना अहिराणी बोलीभाषेतील वरील उतारा योग्य उच्चारसह वाचून दाखवावा. उतारातील शब्दांचे अर्थ व भाषेचे वेगळेपण समजावून सांगावे.

✚ पूर्णांक संख्यांचा भागाकार समजून घ्या.

2

पूर्णांक संख्यांचा गुणाकार व भागाकार

जाणून घेऊया.

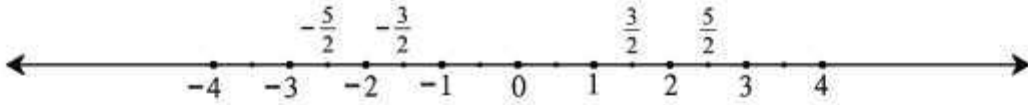
टेस्ट
मोडवा

पूर्णांक संख्यांचा भागाकार

एका धन पूर्णांकाला दुसऱ्या धन पूर्णांकाने भागण्याची क्रिया आपल्याला माहित आहे. असा भागाकार पूर्ण संख्या किंवा अपूर्णांक असतो, हेही आपण जाणतो.

$$\text{जसे, } 6 \div 2 = \frac{6}{2} = 3, \quad 5 \div 3 = \frac{5}{3} = 1 + \frac{2}{3}$$

संख्यारेषेवर शून्याच्या डावीकडे आपण ऋण पूर्णांक संख्या दाखवू शकतो. त्याचप्रमाणे त्यांचे भागही दाखवू शकतो.

येथे $-\frac{5}{2}$, $-\frac{3}{2}$, $\frac{3}{2}$, $\frac{5}{2}$ या संख्या, संख्यारेषेवर दाखवल्या आहेत.

$\left(-\frac{1}{2}, \frac{1}{2}\right)$, $\left(\frac{3}{2}, -\frac{3}{2}\right)$, $\left(-\frac{5}{2}, \frac{5}{2}\right)$ या परस्पर विरुद्ध संख्यांच्या जोड्या आहेत हे ध्यानात घ्या.

$$\text{म्हणजेच } \frac{1}{2} + \frac{-1}{2} = 0, \quad \frac{3}{2} + \frac{(-3)}{2} = 0, \quad -\frac{5}{2} + \frac{5}{2} = 0$$

विरुद्ध संख्यांच्या जोडीला बेरीज व्यस्त संख्यांची जोडी असेही म्हणतात.

$(-1) \times (-1) = 1$ हे आपण पाहिले आहे. या समीकरणाच्या दोन्ही बाजूंना (-1) ने भागले तर

$(-1) = \frac{1}{(-1)}$ हे समीकरण मिळते. म्हणून $\frac{1}{(-1)}$ हा भागाकार म्हणजे (-1) आहे हे जाणून घ्या.

यावरून $6 \times (-1) = 6 \times \frac{1}{(-1)} = \frac{6}{(-1)}$ हे समजते.

धन पूर्णांकाला ऋण पूर्णांकाने भागणे

$$\frac{7}{-2} = \frac{7 \times 1}{(-1) \times 2} = 7 \times \frac{1}{(-1)} \times \frac{1}{2} = \frac{7}{1} \times (-1) \times \frac{1}{2} = \frac{(7) \times (-1)}{2} = \frac{-7}{2}$$

ऋण पूर्णांकाला ऋण पूर्णांकाने भागणे

$$\frac{-13}{-2} = \frac{(-1) \times 13}{(-1) \times 2} = \frac{(-1)}{(-1)} \times 13 \times \frac{1}{2} = (-1) \times \frac{(-1)}{1} \times \frac{13}{2} = 1 \times \frac{13}{2} = \frac{13}{2}$$

याचप्रमाणे $\frac{-25}{-4} = \frac{25}{4}$, $\frac{-18}{-2} = \frac{18}{2} = 9$ इत्यादी पडताळून पाहा.

यावरून ऋण पूर्णांकांचा भागाकार समजतो.

एका पूर्णांक संख्येला दुसऱ्या शून्येतर पूर्णांक संख्येने भागले की मिळणारा भागाकार लिहिताना छेद हा

धन पूर्णांक संख्या असावा हा संकेत आहे, म्हणून $\frac{7}{-2} = \frac{-7}{2}$, $\frac{-11}{-3} = \frac{11}{3}$ असे लिहितात.

Understand the division of integers.

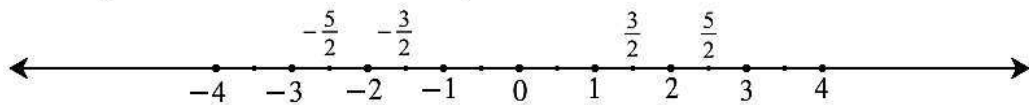
Let's learn.

Division of Integers

We have learnt how to divide one positive integer by another. We also know that the quotient of such a division may be an integer or a fraction.

Example $6 \div 2 = \frac{6}{2} = 3$, $5 \div 3 = \frac{5}{3} = 1 + \frac{2}{3}$

On the number line, we can show negative integers on the left of the zero. We can show parts of integers also in the same way.

Here, the numbers $-\frac{5}{2}$, $-\frac{3}{2}$, $\frac{3}{2}$, $\frac{5}{2}$ are shown on the number line.

Note that $(-\frac{1}{2}, \frac{1}{2})$, $(\frac{3}{2}, -\frac{3}{2})$, $(-\frac{5}{2}, \frac{5}{2})$ are mutually opposite numbers.

That is, $\frac{1}{2} + \frac{-1}{2} = 0$, $\frac{3}{2} + \frac{(-3)}{2} = 0$, $-\frac{5}{2} + \frac{5}{2} = 0$

Pairs of opposite numbers are also called pairs of additive inverse numbers. We have seen that $(-1) \times (-1) = 1$. If the two sides of this equation are divided by (-1) we get the equation $(-1) = \frac{1}{(-1)}$. Therefore, the quotient of the division $\frac{1}{(-1)}$ is (-1) .

Hence, we see that $6 \times (-1) = 6 \times \frac{1}{(-1)} = \frac{6}{(-1)}$.

To divide any positive integer by a negative integer

$$\frac{7}{-2} = \frac{7 \times 1}{(-1) \times 2} = 7 \times \frac{1}{(-1)} \times \frac{1}{2} = \frac{7}{1} \times (-1) \times \frac{1}{2} = \frac{(7) \times (-1)}{2} = \frac{-7}{2}$$

To divide any negative integer by a negative integer

$$\frac{-13}{-2} = \frac{(-1) \times 13}{(-1) \times 2} = \frac{(-1)}{(-1)} \times 13 \times \frac{1}{2} = (-1) \times \frac{(-1)}{1} \times \frac{13}{2} = 1 \times \frac{13}{2} = \frac{13}{2}$$

Similarly, verify that $\frac{-25}{-4} = \frac{25}{4}$, $\frac{-18}{-2} = \frac{18}{2} = 9$ etc.

This explains the division of negative integers.

When one integer is divided by another non-zero integer, it is customary to write the denominator of the quotient as a positive integer.

Hence we write $\frac{7}{-2} = \frac{-7}{2}$, $\frac{-11}{-3} = \frac{11}{3}$

✚ Read and understand.
Listen and answer :

- ✚ Why did Akulka want to strike Malasha?
- ✚ Why did Malasha run home?

Akulka's new dress, and not only her dress, but also her nose and eyes. When Akulka saw the spots on her dress, she grew angry at Malasha, and scolded her, and ran after her, and wanted to strike her. Malasha was frightened and, seeing what trouble she had caused, jumped out of the puddle and ran home.

Akulka's mother passed by; she saw her daughter's dress bespattered and soiled.

“Where, accursed one, did you get yourself so dirty?”

“Malasha has purposely splashed it on me.”

Akulka's mother grasped Malasha and gave her a knock on the nape of her neck. Malasha began to howl, and her mother ran out of the house.

“Why do you strike my daughter?” she began to scold her neighbour.

- accursed one : bad child. A word used in informal speech to show anger
- nape of her neck : the back of the neck

List all the words that refer to 'speaking' in the story.

Examples : said, scold/ scolded, replied

वाचा समजून घ्या.

सराव

३. धार्मिक समन्वय

भाषा आणि धर्म यांची विविधता हे भारतीय समाजाचे एक महत्त्वाचे वैशिष्ट्य आहे. या वैशिष्ट्याची दखल घेऊन भारतीय संविधानाने सर्वधर्मसमभावाचे तत्त्व स्वीकारले आहे. मध्ययुगीन भारतातील समाजजीवनामध्येही या तत्त्वाच्या आधारे धार्मिक समन्वयाचे प्रयत्न झाले होते. या प्रयत्नांपैकी भक्ती चळवळ, शीख धर्म आणि सुफी पंथ यांचे आपल्या समाजात एक वैशिष्ट्यपूर्ण स्थान आहे. भारताच्या निरनिराळ्या प्रदेशांमध्ये या विविध विचारधारा निर्माण झाल्या. त्यांनी ईश्वरभक्तीबरोबरच धार्मिक आणि सांप्रदायिक समन्वयावर भर दिला. यासंबंधीची माहिती आपण या पाठात घेणार आहोत.

भारतीय धर्मजीवनात प्रारंभी कर्मकांड आणि ब्रह्मज्ञान यांच्यावर विशेष भर होता. मध्ययुगात हे दोन्ही मार्ग मागे पडून भक्तिमार्गास महत्त्व आले. या मार्गात अधिकारभेदांचे फाजील महत्त्व नसल्याने धार्मिक समन्वयाला आणखी चालना मिळाली. भारतातील वेगवेगळ्या प्रांतांमध्ये स्थानिक परिस्थितीला अनुसरून भक्तिपंथाचे वेगवेगळे आविष्कार आढळून येतात. या पंथाने संस्कृत भाषेऐवजी सर्वसामान्यांच्या भाषांचा अवलंब केला. त्यामुळे अशा प्रादेशिक भाषांच्या विकासासाठी या धार्मिक चळवळींचा हातभार लागला.

भक्ती चळवळ : भक्ती चळवळीचा उगम दक्षिण भारतात झाल्याचे मानण्यात येते. या भागात नायनार आणि अळवार या भक्ती चळवळी उदयास आल्या. नायनार हे शिवभक्त तर अळवार हे विष्णुभक्त होते. शिव आणि विष्णू एकच आहेत, असे मानून त्यांच्यामध्ये समन्वय करण्याचे प्रयत्नही झाले. अर्धा भाग विष्णूचा आणि अर्धा भाग शिवाचा दाखवून 'हरिहर' या स्वरूपातील मूर्तीही मोठ्या प्रमाणात निर्माण करण्यात आल्या. या भक्ती चळवळींमध्ये समाजाच्या सर्व स्तरांमधील लोक

सहभागी झाले होते. ईश्वरप्रेम, माणुसकी, भूतदया, करुणा इत्यादी मूल्यांची शिकवण त्यांनी दिली. दक्षिण भारतात रामानुज आणि इतर आचार्यांनी भक्ती चळवळीचा पाया भक्कम केला. ईश्वर सर्वांसाठी आहे, ईश्वर भेदभाव करत नाही, असे त्यांनी सांगितले. उत्तर भारतातही रामानुजांच्या शिकवणुकीचा मोठा प्रभाव पडला.

संत कबीर

उत्तर भारतात संत रामानंद यांनी भक्तीचे महत्त्व सांगितले. संत कबीर हे भक्ती चळवळीतील एक विख्यात संत होत. त्यांनी तीर्थक्षेत्रे, व्रते, मूर्तिपूजा यांना महत्त्व दिले नाही. सत्यालाच ईश्वर मानले. सर्व मानव एक आहेत, अशी शिकवण दिली. जातिभेद, पंथभेद, धर्मभेद मानले नाहीत. त्यांना हिंदू-मुस्लिमांचे ऐक्य साधायचे होते. त्यांनी हिंदू आणि मुस्लिम अशा दोन्ही धर्मातील कट्टर लोकांना कडक शब्दांत फटकारले.

बंगालमध्ये चैतन्य महाप्रभू यांनी कृष्णभक्तीचे महत्त्व सांगितले. त्यांच्या उपदेशामुळे लोक जातीची आणि पंथाची बंधने ओलांडून भक्ती चळवळीत सहभागी झाले. चैतन्य महाप्रभूंच्या प्रभावाने शंकरदेव यांनी आसाममध्ये कृष्णभक्तीचा प्रसार केला. गुजरातमध्ये संत नरसी मेहता हे प्रसिद्ध वैष्णव संत होऊन गेले. ते निस्सीम कृष्णभक्त होते. त्यांनी समतेचा संदेश दिला. त्यांना गुजराती भाषेचे आद्य कवी मानतात.

संत मीराबाईंनी कृष्णभक्तीचा महिमा सांगितला. त्या मेवाडच्या राजघराण्यातील होत्या. राजघराण्यातील सुखांचा त्याग करून त्या कृष्णभक्तीत तल्लीन झाल्या. राजस्थानी व गुजराती भाषांमध्ये त्यांनी

३. भरती-ओहोटी

टैस्ट
मोडवा

✚ वाचा व समजून घ्या.

- ❖ अर्धा पेला पाणी घ्या. पेला हातात घेऊन एका दिशेने सावकाश गोलगोल फिरवत रहा. पाण्याच्या बाबतीत काय घडते याचे निरीक्षण करा.

आकृती ३.३ : पाण्यासह पेला हलवणारा मुलगा

- ❖ की-चेन बोटात धरून गोलगोल फिरवताना काय घडते याचे निरीक्षण करा.

आकृती ३.४ : की-चेन फिरवणारी मुलगी

सांगा पाहू !

खालील प्रश्नांच्या आधारे केलेल्या कृतीबाबत वर्गात चर्चा करा.

- खडू कोणत्या दिशेला पडला ?
- पेल्यातील पाण्याचा फुगवटा कोणत्या दिशेला आला ?
- की-चेनला जोडलेल्या वस्तू फिरताना कोणत्या स्थितीत होत्या ?
- डब्यातील व मिक्सरच्या भांड्यातील पाण्याचे काय झाले ?
- वरील कृतींमध्ये कोणती बले कार्य करत असावीत ?

- केंद्रात्सारी बल किंवा गुरुत्वीय बल कोणकोणत्या कृतींमध्ये जास्त आढळले ?

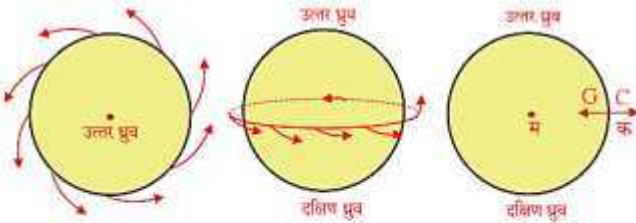
भौगोलिक स्पष्टीकरण

वरील सर्व कृतींमध्ये केंद्रात्सारी बलाचे (प्रेरणेचे) परिणाम पाहायला मिळतात. केंद्रात्सारी बल गुरुत्वाकर्षण बलाच्या विरुद्ध दिशेने कार्य करत असते. केंद्रात्सारी म्हणजे केंद्रातून बाहेर जाणारा. याचा अनुभव तुम्ही स्वतःही घेतला असेल. जत्रेमध्ये चक्राकार पाळण्यात बसल्यास वेगाने फिरणाऱ्या चक्राच्या बाहेरच्या दिशेने तुमचा पाळणा झुकलेला असतो. हा देखील केंद्रात्सारी बलाचा परिणाम आहे.

वर्गातील विद्यार्थ्यांचे दोन समतुल्य गट करा. पाच मिनिटांचा रस्सीखेच हा खेळ खेळवा. त्यांना मिळालेल्या अनुभवावर वर्गात चर्चा घडवा.

केंद्रात्सारी बल व गुरुत्वीय बल :

परिवलनामुळे पृथ्वीला एक प्रकारचे बल किंवा प्रेरणा मिळते. ही प्रेरणा पृथ्वीच्या केंद्रापासून विरुद्ध दिशेत कार्य करते. तिला केंद्रात्सारी प्रेरणा असे म्हणतात. (आकृती ३.५ पहा.) पृथ्वीवरील कोणतीही वस्तू अशा प्रेरणेमुळे पृथ्वीभोवती असलेल्या अवकाशात फेकली जाऊ शकते; परंतु त्याच वेळी पृथ्वीच्या गुरुत्वाकर्षणाची प्रेरणा पृथ्वीच्या केंद्राच्या दिशेत कार्य करत असते. हे बल केंद्रात्सारी प्रेरणेच्या अनेक पटींनी जास्त असते. यामुळे भूतलावरील कोणतीही वस्तू आहे त्या जागी राहते.

G= गुरुत्वीय बल, C= केंद्रात्सारी बल

आकृती ३.५ : केंद्रात्सारी बल व गुरुत्वीय बल

भरती-ओहोटी :

सागरजलाला येणाऱ्या भरती-ओहोटीस पुढील घटक कारणीभूत असतात.

- ❖ चंद्र, सूर्य यांचे गुरुत्वाकर्षण बल, तसेच पृथ्वीचे गुरुत्वाकर्षण बल.

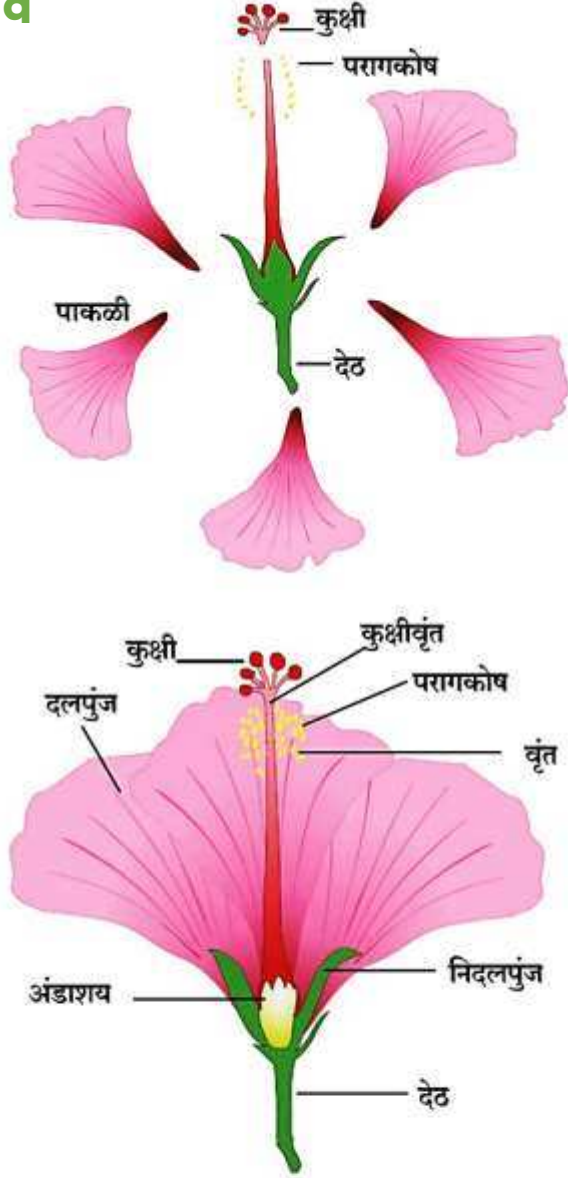
पाठ वाचा व समजून घ्या.

फूल (Flower)

करून पहा.

सराव

2.10 जास्वंदीच्या फुलाचा उभा छेद

जरा डोके चालवा.

फुलांवर भिरभिरणाऱ्या फुलपाखरांचा वनस्पतींना कोणता उपयोग होतो?

विविध फुलांचे निरीक्षण करा व खालीलप्रमाणे तक्ता तयार करा.

फुलाचे नाव	निदल संख्या	निदल जोडलेली किंवा स्वतंत्र	दल संख्या	दले जोडलेली किंवा स्वतंत्र	पुमंग व जायांग यांचे स्वरूप

2. वनस्पती : रचना व कार्ये

1. जास्वंदीचे पूर्ण उमललेले फूल घेऊन त्याचे निरीक्षण करा.

फुलाला लांब किंवा आखूड देठ (Pedicel) असतो. देठाचे एक टोक खोडाला जोडलेले असते. फूल ज्या ठिकाणी देठाला येते, तो भाग सामान्यतः पसरट व फुगीर असतो. त्याला पुष्पाधार (Receptacle) असे म्हणतात. फुलाच्या पाकळ्या आणि इतर भाग या पुष्पाधारावर असतात.

निदलपुंज (Calyx) : कळी अवस्थेत पाकळ्या हिरव्या रंगाच्या पानासारख्या भागाने झाकलेल्या असतात. हे आवरण म्हणजे निदलपुंज होय.

दलपुंज (Corolla) : दलपुंज पाकळ्यांनी (Petals) बनलेला असतो. वेगवेगळ्या फुलांचे दलपुंज जसे गुलाब, मोगरा, शेवंती, जास्वंद, तगर, कण्हेर या फुलांच्या दलपुंजांचे आकार, गंध व रंग यांचे निरीक्षण करा.

पुमंग (Androecium) : फुलाचा हा पुल्लिंगी भाग असून तो पुंकेसराचा (Stamen) बनलेला असतो. त्यात परागकोष व वृंत असतात.

जायांग (Gynoecium) : फुलाचा हा स्त्रीलिंगी भाग असून तो स्त्रीकेसराचा (Carpel) बनलेला असतो त्यात कुक्षी, कुक्षीवृंत व अंडाशय असते.

2. एक चांगले ब्लेड घ्या आणि फुलाच्या कुक्षीपासून (Stigma) देठापर्यंत उभा छेद घ्या. या दोन भागांपैकी प्रत्येक भागामध्ये सारखीच रचना तुम्हांला दिसेल.

परागकोष पक्व झाल्यावर फुटतो आणि त्यातील परागकण हे कुक्षीवर जाऊन पडतात. या क्रियेला परागीभवन (Pollination) असे म्हणतात. या परागीभवनापासून पुढे अंडाशयातील बीजांडांचे फलन होऊन त्याचे रूपांतर बीमध्ये होते, तर अंडाशयाचे रूपांतर फळात होते.

Try this.

Flower Revision

Read and understand.

1. Carefully observe a fully opened hibiscus flower.

Flowers may have a long or a short stalk called pedicel. One end of the pedicel is attached to the stem. The other end of the pedicel is expanded and swollen. It is called the receptacle. Petals and other parts of the flower are supported on the receptacle. Calyx, corolla, androecium, gynoecium are different parts of a flower.

Calyx : In the bud condition the petals are covered by leaf-like parts called sepals which are green in colour. They form the calyx.

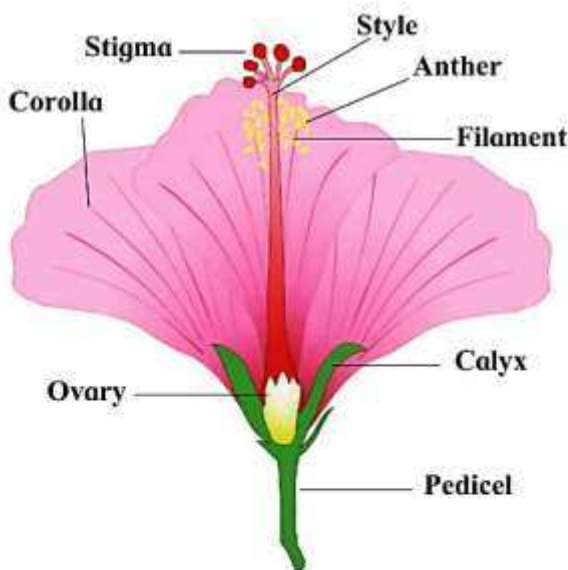
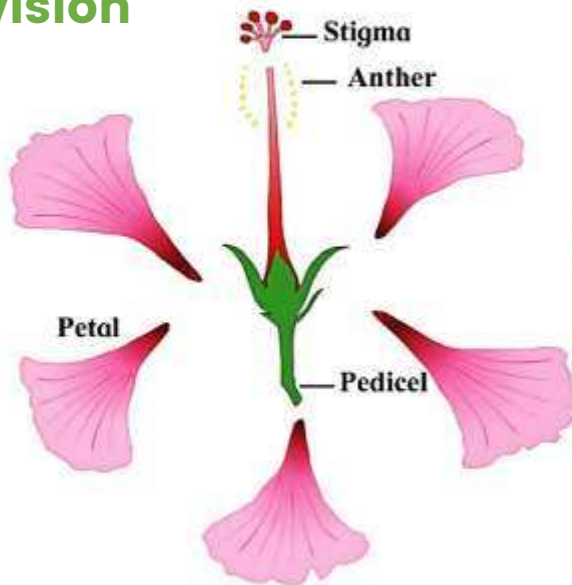
Corolla : This is made up of colourful parts called petals. Observe the shape, colour and smell of the corolla of various flowers like the rose, chrysanthemum, hibiscus, *mogara*, *kanher*, *tagar*, etc.

Androecium : This is the male reproductive part of the flower. It consists of stamens. Each stamen is made up of anther and filament.

Gynoecium : This is the female reproductive part of the flower. This is made up of carpels. A carpel consists of stigma, style and ovary.

2. Take a vertical section of a hibiscus flower with the help of a sharp blade, by cutting the flower vertically from stigma to pedicel. Both sections of the flower will be seen to have the same structure.

After maturity, anthers burst and the pollen grains which are released fall on the stigma. This process is called pollination. Due to pollination, ovules (egg cells) in the ovary get fertilized. Fertilized ovules form the seeds and the ovary develops into a fruit.

2.10 Vertical section of a hibiscus flower

Use your brain power!

Of what use to a plant are the insects flitting about around its flowers?

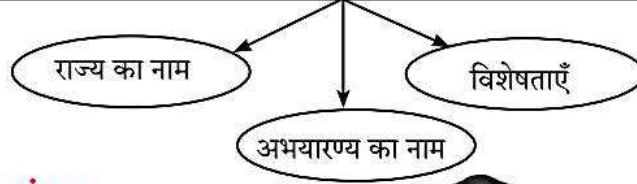
Observe the various flowers and complete following chart.

Name of flower	Number of Sepals	Sepals – free/united	Number of petals	Petals free/united	Form of androecium and gynaecium

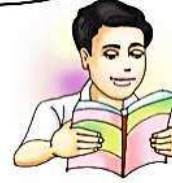
अध्ययन कौशल

अपने और किसी पड़ोसी राज्य के राष्ट्रीय अभियारणों की शासकीय वीडियो क्लिप्स, फिल्मस आदि देखकर वर्गीकरण करो एवं टिप्पणी बनाओ :

विचार मंथन

॥ वृक्षवल्ली आम्हां सोयरे वनचरे ॥

वाचन जगत से

स्वामी विवेकानंद का कोई भाषण पढ़ो और प्रमुख वाक्य बताओ ।

सदैव ध्यान में रखो

संगठन में ही शक्ति है, इसे जीवन में उतारो ।

१. घटना के अनुसार क्रम लगाकर लिखो :

- (क) चिंकी ने भी दो बेटों का उपहार दिया ।
- (ख) एक साथ उड़ने को रहेंगे तैयार ।
- (ग) टीनू-मीनू, चुसकू-मुसकू खेलने लगे ।
- (घ) घर के आँगन में बरगद का पेड़ था ।

२. एक-दो वाक्यों में उत्तर लिखो :

- (च) चिड़िया कहाँ रहती थी ?
- (छ) बहेलिया कब ठगा-सा रह गया ?
- (ज) दादी माँ सुबह उठकर क्या करतीं ?
- (झ) चुसकू-मुसकू ने किससे जाल काटा ?

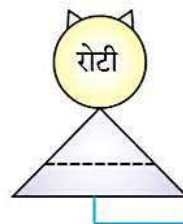
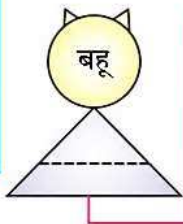
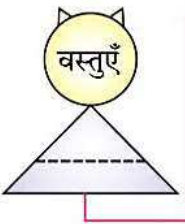
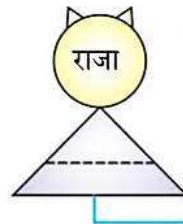

भाषा की ओर

निम्नलिखित शब्दों के वचन बदलकर वाक्य में प्रयोग करके लिखो :

पॉलीथिन की थैली का प्रयोग नहीं करना चाहिए ।

माझा ऑनलाईन अभ्यास

स्वयंमूल्यमापन चाचणी पहा खालील लिंकवर..

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

माझा ऑनलाईन अभ्यास – प्रत्येक घटकाच्या टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून

सातवी मराठी	सातवी गणित	सेमी गणित	सातवी इंग्रजी	सातवी इतिहास
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा
सातवी भूगोल	सातवी विज्ञान	सेमी विज्ञान	सातवी हिंदी	
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	

दररोजच्या माझा अभ्यास pdf तुम्हाला खालील लिंकवर मिळतील.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

इतर इयत्तांच्या ऑनलाईन टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून...

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

MiniShala शैक्षणिक ॲप्स खालील लिंकवरून डाऊनलोड करा.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
		आठवी	नववी	दहावी		

गुरुमाऊली शैक्षणिक ॲप्स - [Click Here](#)

निर्मिती - श्री.प्रविण डाकरे, श्री.जयदिप डाकरे

वेब स्रोत- 'ई-बालभारती'

सौजन्य- जिल्हा परिषद कोल्हापूर

<https://www.gurumauli.in>